

Přesun důkazního břemene ve sporech o diskriminaci¹

Ochránkyně se domnívá, že by všechny oběti diskriminace měly mít před soudem stejná procesní práva. Antidiskriminační zákon (zákon č. 198/2009 Sb.) zakazuje odlišné zacházení na základě vyjmenovaných důvodů (například rasa, zdravotní postižení, pohlaví) ve vybraných oblastech života (například zaměstnání, bydlení, zdravotní péče). Občanský soudní řád však zakotvuje vyvratitelnou domněnku diskriminace pouze v některých případech.

Například při odepření služby, vzdělání či zdravotní péče příslušníkovi etnické menšiny postačí, aby před soudem prokázal nepříznivé zacházení a tvrdil, že důvodem byla jeho etnicita. Důkazní břemeno pak přechází na žalovaného – je na něm, aby prokázal, že jeho jednání nebylo motivováno etnicitou žalobce. Bude-li ale ve stejné situaci senior nebo osoba se zdravotním postižením, k přesunu důkazního břemene nedochází.

Všechny oběti diskriminace by však měly mít stejnou procesní ochranu. V prosinci 2015 vláda projednala návrh novely antidiskriminačního zákona obsahující také změnu občanského soudního řádu ve dvou variantách. Vláda zvolila variantu bez navržené změny přesunu důkazního břemene. Poslanecká sněmovna návrh obdržela 23. prosince 2015 (tisk 688).

Doporučení zároveň zohledňuje i požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie.

Veřejná ochránkyně práv doporučuje Poslanecké sněmovně, aby prostřednictvím poslaneckého návrhu změnila § 133a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, následovně:

„Pokud žalobce uvede před soudem skutečnosti, ze kterých lze dovodit, že ze strany žalovaného došlo k diskriminaci

a) *na základě rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru ve věcech*

1. *práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání,*
2. *přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti,*
3. *pracovních, služebních poměrů a jiné závislé činnosti, včetně odměňování,*
4. *členství a činnosti v odborových organizacích, radách zaměstnanců nebo organizacích zaměstnavatelů, včetně výhod, které tyto organizace svým členům poskytují,*
5. *členství a činnosti v profesních komorách, včetně výhod, které tyto veřejnoprávní korporace svým členům poskytují,*
6. *sociálního zabezpečení,*
7. *příznání a poskytování sociálních výhod,*
8. *přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování,*

---

¹ Výňatek z Výroční zprávy veřejné ochránkyně práv (2015), str. 14.

9. *přístupu ke vzdělání, odborné přípravě a jejich poskytování,*
10. *přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení, pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich poskytování,*

- b) *na základě rasy nebo etnického původu při přístupu k veřejným zakázkám a členství ve spolcích a jiných zájmových sdruženích, nebo*
c) *na základě státní příslušnosti v právních vztazích, ve kterých se uplatní přímo použitelný předpis Evropské unie z oblasti volného pohybu pracovníků^{56b)},*

je žalovaný povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.

^{56b)} *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie.“*